

رشد بیکاری در کشورهای آفریقایی زیر صحرا

رشد بیکاری در کشورهای آفریقایی زیر خط صحرا نگران کننده است. سازمان بین المللی کار، در تحلیل روند بیکاری جهانی سال ۲۰۱۴، بر موضوع «ریسک همه جا گیر شدن بیکاری در آفریقا» تاکید نموده و اشاره دارد که این موضوع بر «طلوع شکوفایی در آفریقا» سایه افکنده است. بیکاری در منطقه زیر خط صحرا، بالاترین نرخ آسیب پذیری نسبت به سایر کشورهای جهان را به خود اختصاص داده است. بانک جهانی اعلام کرده که نیمی از جمعیت منطقه زیر ۲۵ سال سن دارند و در فاصله سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۳۵، هرساله ۵۰۰ نفر بیش از سال قبل به آمار افراد ۱۵ ساله، اضافه خواهد شد. لازم است تا زمان از دست نرفته، از این سیل عظیم نیروی جوان به عنوان یک فرصت استفاده شود و گرنه سیاسیون بایستی ریسک یک بهار عربی را پذیرا باشند.

اجلاس اتحادیه آفریقا با موضوع امنیت غذایی و کشاورزی، زور جمعه ۳۱ ژانویه در آدیس آبابا به کار خود پایان داد. گزارشی که اخیراً منتشر شده، یادآوری مناسبی است از این که اجلاس آدیس آبابا می‌بایست برای موضوع، سرعت رو به «افزایش بیکاری جوانان آفریقایی» سیاست گذاری مناسبی اعمال می‌نمود و برای آن بیشتر وقت می‌گذاشت. سازمان بین المللی کار (ILO) در تحلیل روند بیکاری جهانی سال ۲۰۲۴ بر موضوع «ریسک همه جاگیر شدن بیکاری در آفریقا» تاکید نموده و اشاره دارد که این موضوع بر «طلوع شکوفایی در آفریقا» سایه افکنده است. «بانک جهانی اشتغال جوانان» در کشورهای آفریقایی زیر صحرا به خوبی تشریح می‌کند که چگونه لازم است سیاست سازان آفریقایی، به طور اورژانس با بحران «تدارک اشتغال» برای اکثریت جمعیت قاره برنامه ریزی نمایند. مناسب است مروری بر آمارها داشته باشیم. همگی با موضوع «رشد سریع قاره» آشنایی داریم در خلال ده سال گذشته، کشورهای آفریقایی زیر خط صحرا، در مجموع رشد ۵ درصدی داشته اند. با این روند، نرخ رشد اقتصادی قاره تا سال ۲۰۲۰ به دو برابر خواهد رسید. متأسفانه این رشد سریع، نتوانسته هیچ سودی برای بخش بزرگی از جمعیت قاره (موضوع اشتغال) به همراه داشته باشد.

برآورد آماری اکتبر سال گذشته، از جمع‌آوری میدانی در ۳۴ کشور آفریقایی نشان می‌دهد که پس از یک دهه رشد اقتصادی در آفریقا، تنها تغییر اندکی در موضوع فقر و خط فقر در آفریقا مشاهده شده است. سازمان بین المللی کار نشان می‌دهد که کشورهای زیر خط صحرا، بالاترین خطر نرخ آسیب پذیری از بیکاری را در جهان به خود اختصاص داده‌اند.

البته گزارش سازمان بین‌المللی کار، کاهش در تعداد جوانان بیکار در کشورهای آفریقایی را بیان می‌کند که از ۱۳/۴

درصد در فاصله سال‌های (۲۰۰۰-۱۹۹۱) فقط به ۱۲/۳ درصد در فاصله سال‌های (۲۰۰۱-۱۰۱۲) رسیده است. اگر چه این گزارش آمار بیکاران را رو به کاهش نشان می‌دهد ولی تحلیل علمی بیان می‌کند که این کاهش، کاهش است. باید باشد نیست.

از سوی دیگر، بخش‌های کارگری و کارگاهی در کشورهای زیر خط صحرا، در مقایسه با سایر نقاط دنیا، مولد کار و اشتغال برای مردم نبوده‌اند. در کشورهایی مثل غنا که حفاری و کار در معدن و یا ساخت و ساز جاده و یا غیر آن رایج است، این فعالیت‌های کارگاهی، به عنوان عامل ارتقا دهنده GDP، طی دو دهه گذشته رو به کاهش بوده است. به بیان ساده تر، کشورهای زیر خط صحرا کاملا غیرصنعتی هستند و شرکت کارگران در صنعت به شدت پایین و فقط ده درصد است. در کشورهایی که نفت و گاز کشف و استخراج شده، این بخش نیز اشتغال چندان برای مردم تولید نکرده است. بدتر آن که کشاورزی که رشد بخشی از GDP را به عهده داشته، طی دو دهه گذشته رو به کاهش بوده است. ضمن این که سن کارگری در منطقه پایین و با نوع کار متناسب نیست.

گزارش سازمان بین المللی کار همچنین بیان می‌کند که در تعدادی از کشورها، تقریباً یک چهارم جوانان رده سنی ۱۵-۲۹ سال علاوه بر این که بیکارند، در حال تحصیل و یا در حال آموزش حرفه و یا فنی نیستند. البته این ارقام مربوط به کشورهای زیر خط صحرا نیست ولی به سادگی می‌توان حدس زد که در کشورهای زیر خط صحرا، وضع از این هم بدتر است.

بنابراین، اقتصاد کشورهای زیر خط صحرا دارای مشکلات جدی و ساختاری ضعیف برای تحولات و دگرگونی‌های اساسی دارند و بر خلاف کشورهای شرق آسیا، این کشورها در طول دهه‌های گذشته نادر نبوده‌اند مزارع سنتی خود را به مزارع پیشرفته بدل کنند و در اقتصاد خود تنوع به وجود بیاورند تا بتوانند کالاهای با ارزش افزوده بالا و ارزشمند تولید و صادر کنند و آنچه نگران کننده است این است که وقت زیادی برای تغییرات باقی نمانده است.

بانک جهانی اعلام کرده که نیمی از جمعیت منطقه، زیر ۲۵ سال سن دارند و در فاصله سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۳۵ هر ساله ۵۰۰ نفر بیش از سال قبل به آمار افراد ۱۵ ساله اضافه خواهد شد. با این محاسبه، جمعیت قاره به زودی جوان خواهد شد. نکته این است که بایستی از این موج عظیم نیروی جوان به عنوان یک فرصت استفاده شود. در غیر این صورت سیاست‌سازان بایستی ریسک یک بهار عربی را بپذیرند. کارکنان و مطالعات فرهنگی

جوانان بیکار، بدون آموزش و تحصیلات و گرسنه، ابزار و مصالح خوبی برای گروه‌های اتحادی و افراطی چون بن لادن، طالبان و اکی می‌خواهند بود. در حالتی که مردم کشورهای زیر خط صحرا، هیچگاه یک شغل خوب و مناسب را تجربه نکرده‌اند و زمان هم به سرعت می‌گذرد.

با عنایت به رشد طبقه جوان در کشورهای زیر خط صحرا که ذکر آن گذشت، سیاست‌مداران بایستی به جای ایجاد تحول هر چه سریعتر در اقتصاد منطقه، به تدارک اقدامات اقتصادی رفرفر گونه و سطحی بسنده کنند.

طبقه جوان «انتظار انقلاب» و تحولات اساسی را دارد.

سال گذشته و در کشورهای چین، شیلی، برزیل و ترکیه، شعار عمده جوانان در تظاهرات، درخواست احترام و توجه، شغل، عدالت اجتماعی، جلوگیری از فساد و ارتشاء بوده، عده ای هم حمایت اجتماعی بیشتر را مطالبه می‌کرده‌اند.

منبع: «خلاصه مدیریتی» «مسائل راهبردی آفریقا» وزارت امور خارجه